

Talepapir til foretræde for Folketingets Socialudvalg, torsdag d. 25. november 2010

Peter Westh og Ida Danneskiold-Samsøe

Vi vil gerne sige tak til udvalget for denne mulighed for at præsentere vores perspektiv på forslaget om at spare på tabt arbejdsfortjeneste til forældre med alvorligt syge og handicappede og børn.

Vi kommer fra ABA-foreningen. ABAforeningen er en organisation med et par hundrede medlemmer, hovedsageligt forældre til børn med autisme. ABAbehandling er den mest veldokumenterede behandling til børn med autisme, og vi arbejder for at udbrede metoden og kendskabet til den i Danmark. En stor del af vores medlemmer modtager kompensation for tabt arbejdsfortjeneste i et eller andet omfang.

Vi ved, at I allerede har hørt en masse case-historier med om, hvor hårdt et loft over Tabt Arbejdsfortjeneste vil ramme enkelte familier, så sådan en vil vi ikke fortælle. En historie mere vil nok hverken gøre fra eller til. Vi vil heller ikke tale om de afledte udgifter, som vil opstå ude i kommunerne; den side af sagen er rigeligt belyst i samtlige høringssvar. Hvad vi i stedet ønsker er at give et lidt mere overordnet billede af, *hvem* loftet over Tabt Arbejdsfortjeneste vil ramme.

Familier til handicappede børn er familier, der i forvejen er hårdt belastet. Derfor er vi selvfølgelig kede af, at der skal spares på området. Men vi kan godt forstå, at det kan være nødvendigt. Ministeren påpegede under førstebehandlingen, at kompensationsprincippet ikke er et krone-til-krone princip. Det mener vi, at ministeren har ret i. Kompensationsprincippet handler om noget mere fundamentalt: at ingen skal afskæres fra at deltage i samfundslivet på grund af handicap, at ingen skal berøves et familieliv på grund af handicap, at ingen skal gå fra hus og hjem på grund af handicap. Så der er ikke i sig selv noget galt i at spare. Men når der så skal spares, er der forskellige måder det kan gøres på. Det er her vi ser et problem.

At lægge et loft over beregningsgrundlaget, sådan som lovforslaget gør, er en meget målrettet måde at spare på. På to måder. Dels den åbenlyse, som der har været fokus på i medierne: Man rammer dem, med de højeste indkomster, hårdest. Jo mere en familie tjener som udgangspunkt, jo større en indtægtsnedgang vil de opleve. Det er der en vis social logik i. Man kan i høj grad diskutere loftets højde, men man undgår at ramme dem med de laveste indkomster, samtidig med at de rigeste må formodes at have flest ressourcer til at klare sig selv.

Men lovforslagets loft er også målrettet på en anden måde. Nemlig sådan at besparelsen helt entydigt rammer dem med det største behov og de sværeste handicap hårdest, mens dem med mindre behov nærmest går fri.

Lad os forsøge at anskueliggøre det med udgangspunkt i vores medlemmer. Som sagt modtager mange af dem kompensation for tabt arbejdsfortjeneste - men der er meget store forskelle på omfanget, hvilket hænger sammen med de store forskelle der er på sværheden af børnenes handicap:

- Der er en stor gruppe, som kompenseres for så lidt som 2-3-4 timer om ugen, altså svarende til 10 % eller derunder. Det er de af os som har kvalificerede skole- eller pasningstilbud til vores børn, men som får kompensation for at kunne deltage i supervisionsmøder, i terapi og behandling eller blot for at lette familiens dagligdag lidt, med et meget opmærksomhedskrævende barn derhjemme. Fra ministeriets tal ved vi at omkring halvdelen af samtlige modtagere af tabt arbejdsfortjeneste falder i denne gruppe. Uanset hvilket lønniveau der er udgangspunktet, vil de økonomiske konsekvenser være bagatelagtige for disse familier.
- Dernæst er der alle de som kompenseres for fra 5-6-7 timer op til omkring halv tid, ca. 20 timer om ugen. Det er en sammensat gruppe; der er de hvis børn går i specialinstitutioner med korte åbningstider; der er dem hvis børn er så skrøbelige eller svingende funktionsmæssigt, så de ikke kan klare at være i institution eller skole en hel dag, hver dag; der er familier hvor omfanget af det handicappede barns adfærdsforstyrrelse nødvendiggør et særligt hensyn til søskende eller familiens trivsel i øvrigt; de familier, som har fravalgt et offentligt tilbud for i stedet at hjemmetræne deres børn falder også ofte i denne gruppe. Her kan de økonomiske konsekvenser blive betydeligt større, afhængig af den indkomst, som var udgangspunktet før familien blev bevilliget tabt arbejdsfortjeneste.
- Endelig er der dem, som går hjemme på fuld tid og får fuld lønkompensation. Hvad er det for familier? Det er helt entydigt dem, hvor børnene udover autismen har omfattende ledsagehandicap; Det er børnene med omfattende hjerneskader med hvad deraf følger af mental retardering, epilepsi, åndedrætsproblemer m.m.; det er børnene med søvnforstyrrelser som gør, at der skal våges over dem hele natten. Og så videre. Vi har ikke mange af disse familier blandt vore medlemmer, men igen ved vi fra ministeriets tal at cirka 10 % af samtlige modtagere af tabt arbejdsfortjeneste falder i denne gruppe. Og det siger sig selv, at dette er gruppen, der vil blive ramt allerhårdest.

Pointen i denne gennemgang skulle gerne være klar: Ved at lægge loft over Tabt Arbejdsfortjeneste rammer man målrettet familierne med de mest handicappede børn og det største behov for hjælp, mens man i det store og hele skåner alle os, hvis behov er meget mindre.

Det er meget svært at tro, at dette kan være hensigten med lovforslaget. Kunne man forestille sig noget tilsvarende f.eks. på sundhedsområdet? At man skar i tilskuddet til kostbar kemoterapi, men bevarede tilskuddet til kolesterolsænkende medicin? At man indførte brugerbetaling til bypass-operationer, men bevarede gratis adgang til kunstig befrugtning? I dansk politik plejer man at prioritere anderledes, uanset partifarve.

Hvordan kunne man så spare i stedet? Det kunne sikkert gøres på flere måder, men vi vil gerne vise et simpelt regnestykke der i hvert fald viser proportionerne i sagen:

- Den forventede besparelse af loftet er 307,9 mio/året, når det er fuldt indfaset
- I 2009 var der 18.800 modtagere af tabt arbejdsfortjeneste, og der er ingen forventning om at det tal vil ændre sig
- Det svarer til 16.378 kr. om året pr. modtager
- Dette svarer igen til så lidt som 315 kr. om ugen.
- Hvordan besparelsen er beregnet er ikke helt klart, men hvis vi forudsætter at de 315 kr. er efter skat, svarer det til en nettonedgang på ca. 525 kr/ugen. Omsat til timer svarer det til

godt 2 timer/uge, beregnet ud fra en gennemsnitsløn. For en person med fuldtidsarbejde er det en indtægtsnedgang på 5,5 %.

Med alle de forbehold som må tages over for sådan nogle beregninger, er billedet klart: Omfanget af besparelsen er faktisk ikke så voldsomt, hvis det fordeles ligeligt blandt alle modtagere. Den vil selvfølgelig kunne mærkes, men vil ligge langt fra de meget voldsomme indtægtstab, det foreslåede loft vil give nogle modtagere - og dermed vil den næppe have de store sociale eller økonomiske konsekvenser.

Et problem med at spare på denne måde er, at også de laveste indtægter vil blive ramt. Det kunne man tage højde for ved at fritage indtægter under 19.613 kr/md, på samme måde som det foreslåede loft gør. Med udgangspunkt i landsgennemsnittet kan vi skønne, at ca. 10 % af modtagerne ligger under loftet. Dermed ville besparelsen reduceres med knap 31 mio. kr.

Dette kunne afhjælpes ved at adressere et andet problem, nemlig de få, som modtager kompensation for ekstremt høje indkomster. Ved ved fra ministerens svar på spørgsmål 4 at man, hvis man indførte et loft på 480.000 kr/året, ville kunne spare yderligere 30 mio. Ved at justere i toppen og i bunden, kunne man altså lave en besparelse som ramte den store midtergruppe ligeligt og afbalanceret.

Det var én måde man måske kunne gøre det på; der er sikkert andre. Det korte og det lange af vores budskab til jer politikere er følgende: Hvis der skal spares, så spar på en måde der rammer mere ligeligt. Et loft over tabt arbejdsfortjeneste vil med stor præcision ramme dem, med de sværeste handicap, hårdest. Det kan umuligt være jeres hensigt. Vi andre, det store flertal af familier som kompenseres for relativt få timer, kan sagtens yde noget mere, hvis det skal være; hellere det, end at det skal gå ud over de få med de virkeligt store behov.